

EUROREGION SILESIA

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Biuletyn Euroregionu Silesia

Kwiecień 2021 • Numer 17

Wiadomości z Euroregionu Silesia

Czeski Sekretariat Euroregionu Silesia po przeprowadzce

Od lutego 2021 roku biura czeskiego Sekretariatu Euroregionu Silesia w Opawie znajdują się przy ulicy Pekařskiej 4. Biura nowej siedziby mieszczą się na 2. piętrze budynku. Nowe numery telefonów i adresy poczty elektronicznej można znaleźć na stronach internetowych www.euroregion-silesia.cz. Oficjalna siedziba Euroregionu Silesia – CZ pozostaje bez zmiany (Horní náměstí 69, Opava, 746 01).

„Silesianka” – szlakiem wież i platform widokowych w Euroregionie Silesia

Od października 2019 roku realizowany jest projekt pn. „Silesianka” – szlakiem wież i platform widokowych w Euroregionie Silesia, który połączy 34 istniejące i nowo budowane wieże widokowe w ramach nowego transgranicznego produktu turystycznego. Szczegółowe informacje o przebiegu realizacji tego projektu, dofinansowanego z programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska, znajdują się w niniejszym numerze naszego Biuletynu, a także na profilu Silesianka na Facebooku.

Promocja drogą do rozwoju współpracy transgranicznej w Euroregionie Silesia

Euroregion Silesia ma już wprawdzie za sobą ponad 20 lat pracy w dziedzinie współpracy transgranicznej, jednak wciąż wśród jego członków i w społeczeństwie można obserwować brak lub niedobór wiedzy na temat tego ważnego elementu polityki spójności UE. Projekt pn. „Promocja drogą do rozwoju współpracy transgranicznej w Euroregionie Silesia”, realizowany od lutego 2020 roku do lipca 2021 roku, ma na celu rozpowszechnienie wiedzy na temat znaczenia współpracy transgranicznej dla rozwoju pogranicza i jej wspierania przez Unię Europejską. Celem jest też większe zrozumienie, jak ważną strukturę transgraniczną stanowi Euroregion i jak przyczynia się do dalszego rozwoju polsko-czeskiej współpracy transgranicznej na terenie Euroregionu Silesia. W tym celu będą prowadzone odpowiednie działania promocyjno-informacyjne. W ramach projektu będą m.in. przygotowane interaktywne warsztaty dla koordynatorów projektów transgranicznych z terenu Euroregionu Silesia, poświęcone kierowaniu zespołem projektowym, budowaniu autorytetu, motywacji, komunikacji, rozwiązywaniu konfliktów w zespole projektowym itp. Z powodu sytuacji pandemicznej realizacja warsztatów została przesunięta na lato 2021 roku.

Sprawozdanie z działalności Euroregionu Silesia za okres 2019-2020

Sprawozdanie z działalności za okres 2019-2020 nawiązuje w swojej strukturze do poprzedniego sprawozdania z działalności Euroregionu Silesia. Dokument ten przedstawia kompleksowe informacje nt. Euroregionu Silesia, czyli tworzących go stowarzyszeń, jego działalności oraz zasobów finansowych, kadrowych i technicznych, jakimi stowarzyszenia te w danym okresie dysponowały. Choć oba sekretariaty Euroregionu Silesia na bieżąco opracowują i składają właściwym organom wiele dokumentów dotyczących prowadzonej działalności, to żaden z nich nie przedstawia zbiorczych, a zarazem przejrzystych informacji na temat różnych aspektów „euroregionalnego życia” z obu stron granicy. Ponadto w sprawozdaniu tym – podobnie jak w kronice, dla zachowania w pamięci – w jednym miejscu przedstawiono stan i wydarzenia, jakie zaszły w Euroregionie w trakcie danego okresu, zwłaszcza zaś sytuację z 2020 roku, gdy na działalność Euroregionu wpłynęły restrykcje związane z ogólnoswiatową pandemią koronawirusa. Sprawozdania z działalności Euroregionu Silesia dostępne są na stronach www.euroregion-silesia.pl.

Euroregion Silesia 2021-2027 – myślimy strategicznie

Jak wskazuje tytuł projektu „Euroregion Silesia 2021-2027 – myślimy strategicznie”, jego celem jest strategiczne przygotowanie Euroregionu Silesia na nowy okres programowania. W ramach projektu zostanie opracowany nowy dokument strategiczny, wymienione będą doświadczenia z zakresu euroregionalnego planowania strategicznego, pogłębi się współpraca wszystkich sześciu euroregionów z polsko-czeskiego pogranicza. Ponadto opracowana strategia i warunki europejskiej współpracy terytorialnej w nowym okresie zostaną przedstawione wszystkim członkom Euroregionu. Projekt finansowany jest z Funduszu Mikroprojektów Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska i będzie realizowany do lipca 2022 roku.

Współpraca transgraniczna w okresie 2021-2027

Przygotowanie programów współpracy transgranicznej na okres 2021-2027 zbliża się do końca. Dla polsko-czeskiego programu wstępnie ustalono alokację ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, która wyniesie około 180 mln euro, czyli mniej więcej o 20% mniej niż w okresie 2014-2020. Szczegółowe informacje dotyczące przygotowania nowego okresu można znaleźć na łamach Biuletynu.

Biuletyn Euroregionu Silesia nr 17 / kwiecień 2021

Wydawca: Euroregion Silesia – CZ, Horní náměstí 69, 746 01 Opava, Česká republika

Redakcja: Jana Novotná Galuszková, Daria Kardaczyńska, Agnieszka Zymelka

Adres redakcji: Pekařská 4, 746 01 Opava, Česká republika, tel.: +420 606732270,

e-mail: info@euroregion-silesia.cz, www.euroregion-silesia.cz

Tłumaczenie: Karina Kurková

Zdjęcia: archiwum Euroregionu Silesia, członków i odbiorców końcowych na stronie tytułowej: Silesianka - maskotka szlaku wież i platform widokowych w Euroregionie Silesia

Opracowanie graficzne: Pavel Bárta

Druk: Tiskárna Grafico s.r.o., Opava

Nakład: 1 000 egz.

Numer ewidencyjny MK ČR E 21341, ISSN 2084-0020

Exemplarz bezpłatny

Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Rok 2021 to wprawdzie pierwszy rok nowego okresu programowania, jednak obecny program Interreg V-A Republika Czeska – Polska na okres 2014-2020 i Fundusz Mikroprojektów, będący jego nieodłącznym elementem, będą zakończone do

piero w 2023 roku. W związku z tym w Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia w bieżącym roku kontynuowany jest nabór wniosków o dofinansowanie na projekty o mniejszym zakresie.

Nabór wniosków o dofinansowanie z Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia w 2021 roku

Nabór	Termin naboru wniosków	Termin posiedzenia Euroregionalnego Komitetu Sterującego	Oś priorytetowa
11.	do 9. 3. 2021	17. 6. 2021	2, 3, 4
12.	do 28. 6. 2021	16. 9. 2021	3
13.	do 7. 9. 2021	16. 12. 2021	2, 3, 4
Numer osi	Nazwa osi priorytetowej	Maksymalna wysokość dofinansowania mikroprojektu typu A	Maksymalna wysokość dofinansowania mikroprojektu typu BiC
2	Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia	60 000 €	30 000 €
3	Edukacja i kwalifikacje	40 000 €	20 000 €
4	Współpraca instytucji i społeczności	40 000 €	20 000 €

Jak wynika z przedstawionych w tabeli danych dotyczących aktualnego stanu wykorzystania środków na mikroprojekty, wciąż jeszcze dostępne są środki dla polskich i czeskich wnioskodawców we wszystkich osiach priorytetowych, przy czym do poda-

nych kwot należy jeszcze doliczyć dodatkowe środki pochodzące z oszczędności z zakończonych już projektów. **Aktualnie dostępna jest kwota prawie 900 tysięcy euro, z której mogą zostać dofinansowane projekty.**

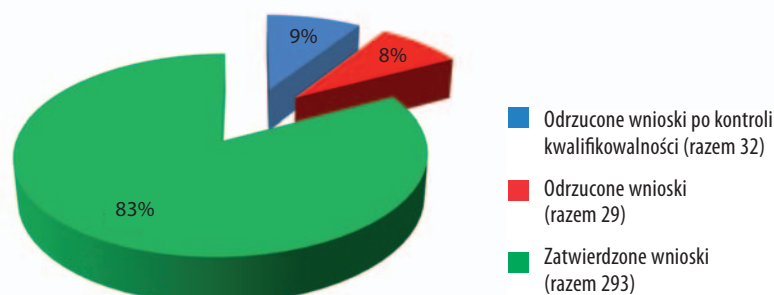
Stan wykorzystania środków na mikroprojekty w Funduszu Mikroprojektów 2014-2020 w Euroregionie Silesia na dzień 31. 12. 2020 r.

Numer osi	Nazwa osi priorytetowej	Alokacja w %		Alokacja z EFRR w EUR	Wykonanie*	
					w EUR	w %
2.	Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia	31,09 %	CZ	674 160	636 640,15	94,43
			PL	1 168 485	1 076 171,28	92,1
			razem	1 842 645	1 712 811,43	92,95
3.	Edukacja i kwalifikacje	5,18 %	CZ	112 360	57 426,02	51,11
			PL	194 748	70 660,21	36,28
			razem	307 108	128 086,23	41,71
4.	Współpraca instytucji i społeczności	63,73 %	CZ	1 380 526	1 305 489,41	94,56
			PL	2 396 717	2 322 131,34	96,89
			razem	3 777 243	3 627 620,75	96,04
Razem za Fundusz Mikroprojektów w ER Silesia		100 %		5 926 996	5 468 518,41	92,26

* Podane kwoty są już pomniejszone o zatwierdzone dofinansowanie na projekty, które nie są realizowane z powodu rezygnacji lub niespełnienia warunków zatwierdzenia

Na dzień 31 grudnia 2020 roku w Funduszu Mikroprojektów 2014-2020 w Euroregionie Silesia za pośrednictwem systemu MS2014+ zarejestrowane były 354 wnioski projektowe polskich i czeskich wnioskodawców. Z ogólnej liczby zarejestrowanych wniosków odrzucono 32 wnioski, które nie spełniły kryteriów kontroli kwalifikowalności. Na dziesięciu posiedzeniach i w ramach ośmiu procedur obiegowych Euroregionalnego Komitetu Sterującego zatwierdzono łącznie 293 wnioski, przy czym 5 projektów nie będzie realizowanych z powodu rezygnacji lub niespełnienia warunków zatwierdzenia.

Efektywność wnioskodawców ubiegających się o dofinansowanie z Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia na dzień 31.12.2020 r.

Od zeszłego roku na realizację Funduszu i projektów jako takich miały niestety wpływ restrykcje wprowadzone w związku z rozprzestrzenieniem się koronawirusa. Należało wprowadzić nowe, alternatywne formy posiedzeń Euroregionalnego Komitetu Sterującego, np. w postaci wideokonferencji. Oprócz konsultacji telefonicznych i e-mailowych wnioskodawcy mogą teraz korzystać także z konsultacji on-line, które w czasie ograniczonych kontaktów międzyludzkich w wystarczający sposób zastąpią konsultacje osobiste w sekretariatach Euroregionu. Wprowadzono również nową możliwość realizacji mikroprojektów w okresie przekraczającym dotychczasowe maksymalne 18 miesięcy, jeżeli ryzyko epidemiczne przez pewien czas nie umożliwi ich realizacji i jeżeli zostało to zatwierdzone przez Euroregionalny Komitet Sterujący. Takie zmiany w harmonogramach są na bieżąco rozpatrywane w drodze procedur obiegowych. Z tego samego powodu, w porozumieniu z właściwym partnerem FM, istnieje także możliwość zmiany formy czy zakresu niektórych działań kluczowych, których nie można w zaplanowanym kształcie realizować z powodu wprowadzonych restrykcji. Niestety, przy uwzględnieniu charakteru działania, grupy docelowej czy celu projektu nie zawsze możliwa jest zmiana formy działania kluczowego np. ze stacjonarnej na on-line, w związku z czym okres realizacji wielu projektów, które miały już być ukończone, zostaje przedłużony. Na szczęście **najpóźniejszy termin zakończenia wszystkich projektów finansowanych z Funduszu Mikroprojektów mija dopiero w grudniu 2022 roku**, w związku z czym można zakładać, że wszystkie projekty uda się zrealizować w terminie i środki Funduszu będzie można wykorzystać w maksymalnym możliwym stopniu.

W 2020 roku z powodu ograniczeń wprowadzonych w związku z rozprzestrzenieniem się koronawirusa posiedzenia Euroregionalnego Komitetu Sterującego Euroregionu Silesia odbywały się tylko w drodze wideokonferencji.

Wzorcowym przykładem dobrej praktyki jest projekt pn. „Czesko-polska szkoła renowacji zabytków”, realizowany przez średnie szkoły budowlane w Rybniku i Opawie we współpracy z Fundacją im. Stefani Himml, która zarządza dawnym pałacem w Rzuchowie. W ramach projektu polscy i czescy uczniowie z kierunków budownictwo, geodezja i architektura krajobrazu zostali przeszkoleni w zakresie opieki nad zabytkami, po czym odbyli wspólne dwutygodniowe praktyki zawodowe, na których pod kierownictwem nauczycieli i innych specjalistów pracowali nad rewitalizacją pałacu i jego okolic. Projekt był realizowany w 2020 roku i mimo niesprzyjających okoliczności w trakcie roku udało się wykonać wszystkie zaplanowane działania.

Oś priorytetowa 3 „Edukacja i kwalifikacje”

Celem szczegółowym osi priorytetowej 3 jest poprawa poziomu zatrudnienia absolwentów szkół na rynku pracy. Oprócz kształcenia językowego, obejmującego naukę języka polskiego w czeskich szkołach i odwrotnie, przeznaczonego także dla szkół podstawowych, kolejne działania możliwe do realizacji w ramach tej osi priorytetowej skierowane są w szczególności do szkół ponadpodstawowych, policealnych i wyższych. Obejmują przykładowo takie działania, jak:

- przygotowanie i realizacja wspólnych kursów, zajęć praktycznych, programów edukacyjnych i innych form wspólnego kształcenia – obejmuje to realizację krótkotrwałych lub długotrwałych cykli edukacyjnych, w których będą uczestniczyć uczniowie i studenci oraz pracownicy dydaktyczni;
- e-learning;
- realizacja transgranicznej wymiany uczniów i studentów oraz pracowników dydaktycznych pomiędzy placówkami szkolnymi;
- działania systemowe w dziedzinie edukacji – opracowania studyjne, strategie, wymiana informacji i doświadczeń, wzajemne uznawanie dyplomów/kwalifikacji itp.;
- działania uzupełniające, np. ewaluacja efektywności programów kształcenia, przygotowanie wspólnych materiałów edukacyjnych, działania promocyjne skierowane do szerokiej opinii publicznej lub do specyficznej grupy docelowej (potencjalni uczniowie i studenci oraz ich rodzice) itp.

Jest to więc oś priorytetowa skierowana do stosunkowo wąskiego grona wnioskodawców, przy czym korzystanie ze środków w ramach tej osi dodatkowo skomplikowało kilkakrotnie i długoterminowe zamknięcie szkół z powodów epidemicznych. W celu przyspieszenia wykorzystania środków z tej osi priorytetowej w 1. połowie bieżącego roku ogłoszono nadzwyczajny nabór skierowany tylko do wnioskodawców aplikujących o dofinansowanie z tej osi. Ponadto wnioskodawcy mają możliwość skorzystania także z kolejnych dwóch naborów, które są wspólne dla wszystkich osi priorytetowych.

Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg) w okresie 2021-2027

Europejska Współpraca Terytorialna (EWT) stanowi element polityki spójności UE już od 1990 roku. To instrument służący rozwiązywaniu problemów wykraczających poza granice państw i wymagających jednolitego podejścia, a także narzędzie do wspólnego rozwijania potencjału różnych obszarów. W formie Inicjatywy Interreg EWT początkowo miało na celu wspieranie współpracy transgranicznej pomiędzy sąsiednimi regionami (później określana jako komponent A), a następnie została poszerzona o kolejne komponenty – współpracę transnarodową (komponent B) i międzyregionalną (komponent C). Także w nowym okresie programowania 2021-2027 EWT stanowi jeden z podstawowych filarów polityki spójności, przy czym największe znaczenie przypisywane jest nadal współpracy transgranicznej sąsiadujących

krajów. „W istocie współpraca transgraniczna jest postrzegana jako ważne narzędzie pozytywnej współpracy między obywatelami, władzami lokalnymi i społeczeństwem obywatelskim, nawet w przypadkach gdy szersze kontakty dwustronne mogą okazać się trudne. Chociaż tempo opracowywania i wdrażania programów okazało się wolniejsze niż pierwotnie zakładano, partnerzy uznają, że proces uległ poprawie w stosunku do poprzednich lat oraz że utrzymuje się silne zaangażowanie, aby projekty realizować z powodzeniem.” (cytat z projektu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących celu Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg), wspieranego w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz instrumentów finansowania zewnętrznego).

Program współpracy transgranicznej Republika Czeska – Polska 2021-2027

Przygotowanie nowego programu czesko-polskiej współpracy transgranicznej rozpoczęto już w 2018 roku. Uzgodniono, że także w nowym okresie program będzie zarządzany przez Republikę Czeską, a funkcję Instytucji Zarządzającej będzie pełniło Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Do celów przygotowań nowego programu powołano grupę roboczą, tzw. Task Force, w której swoich przedstawicieli mają także Euroregiony. Oprócz Task Force powołano także tzw. grupy fokusowe, składające się z ekspertów, których zadaniem było omówienie poszczególnych celów polityki spójności, określonych w rozporządzeniu ogólnym, pod kątem ich adekwatności i potencjału dla polsko-cze-

skiej współpracy transgranicznej. W razie zidentyfikowania potencjału podjęto starania, by określić także konkretne działania, które można by w ramach programu współpracy transgranicznej realizować, oszacować ich potencjał finansowy, kwalifikowalnych beneficjentów, grupy docelowe itp. Wynikiem spotkań było zaproponowanie celów polityki i celów szczegółowych odpowiednich dla polsko-czeskiej współpracy, które będą stanowiły fundament nowego programu. Dla poszczególnych celów zaproponowano odpowiednie przedsięwzięcia transgraniczne, kwalifikowalnych beneficjentów i wskaźniki. W następnej kolejności należy opracować plan finansowy programu.

Cel polityki	Cel szczegółowy
bardziej zielona Europa	wspieranie adaptacji do zmian klimatycznych, profilaktyka zagrożeń i odporność na katastrofy, wzmocnienie różnorodności biologicznej, zielonej infrastruktury w środowisku miejskim i zmniejszenie zanieczyszczeń
bardziej prospołeczna Europa	zwiększanie roli kultury i turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych
lepiej połączona Europa	rozwój zrównoważonej, inteligentnej i intermodalnej ogólnokrajowej, regionalnej i lokalnej mobilności odpornej na zmiany klimatu, w tym lepsze podejście do sieci TEN-T i mobilności transgranicznej
lepsze zarządzanie Interreg	wzmacnianie sprawności instytucjonalnej organów administracji publicznej, zwiększenie skuteczności administracji publicznej, budowanie wzajemnego zaufania, w szczególności poprzez wspieranie działań pomiędzy ludźmi
bardziej inteligentna Europa	wzmocnienie wzrostu i konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw

Oprócz posiedzeń grupy Task Force i grup fokusowych odbyły się spotkania mające na celu podział alokacji środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), przyznanych państwom członkowskim przez Komisję Europejską, pomiędzy poszczególne programy współpracy transgranicznej. 11 marca 2021 roku po czeskiej stronie odbyło się, prowadzone przez MRR, wspólne spotkanie przedstawicieli 12 krajów samorządowych uczestniczących we współpracy transgranicznej oraz przedstawicieli czeskich części wszystkich Euroregionów, poświęcone podziałowi łącznej kwoty 277,7 mln euro pomiędzy pięć programów transgranicznych w RCz. W efekcie tego spotkania postanowiono przeznaczyć dla czesko-polskiego programu kwotę w wysokości 85,14 mln euro. Po uwzględnieniu alokacji przyznanej programowi po stronie polskiej alokacja ze środków EFRR dla nowego programu wstępnie została ustalona w wysokości około 180 mln euro, czyli o 20% mniej niż w okresie 2014-2020.

Także w nowym programie czesko-polskiej współpracy transgranicznej mniejsze projekty będą finansowane przy wykorzystaniu specyficznego instrumentu, jakim jest Fundusz Mikroprojektów. W celu ustalenia uproszczonych form finansowania projektów mniejszego zakresu od początku 2019 roku prowadzone były uzgodnienia z Euroregionami z polsko-czeskiego pogranicza. W związku z tym Euroregiony na podstawie prośby MRR przeprowadziły szczegółową analizę wydatków jednostkowych w wybranych typach projektów w osi priorytetowej 4, realizowanych w obecnym Funduszu Mikroprojektów. Na podstawie tej analizy ustalono konkretne kwoty ryczałtowe dla poszczególnych typów działań. Wyniki tej analizy będą przekazane do zaopiniowania Instytucji Audytorowej, której rolę pełni Ministerstwo Finansów RCz. Obecnie prowadzone są kolejne uzgodnienia z Euroregionami, dotyczące kształtu nowego Funduszu Mikroprojektów.

„Silesianka” - szlakiem wież i platform widokowych w Euroregionie Silesia

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PŘEKRAČZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Wygląda to jak wieża widokowa na cienkich nóżkach, ma wesoły uśmiech, plecak na plecach i lornetkę (i nie nosi maseczki 😊). Tak właśnie przedstawia się maskotka nowo powstającego szlaku wież i platform widokowych na terenie Euroregionu Silesia, nazwanego „Silesianka”. Już w 2016 roku Euroregion podjął pierwsze działania na rzecz stworzenia nowego transgranicznego produktu w postaci szlaku turystycznego obejmującego ponad trzydzieści wież i platform widokowych po polskiej i czeskiej stronie euroregionu. Na początku zinventaryzowano istniejące punkty widokowe oraz rozpoznano zainteresowanie gmin, miast i innych podmiotów stworzeniem nowych. Następnie stopniowo przygotowano do realizacji trzynaście nowych wież widokowych po obu stronach euroregionu, spośród których dziesięć mniejszych na przestrzeni ostatnich dwóch lat już zrealizowano w ramach mniejszych projektów dofinansowanych z Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Silesia w ramach programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska. Pozostałe trzy większe wieże widokowe – w Wodzisławiu Śląskim, Budišovie nad Budišovkou i Jeseníku nad Odrou zostaną ukończone w bieżącym roku w ramach jednego większego wspólnego projektu zarządzanego przez Euroregion Silesia i dofinansowanego ze środków unijnych kwotą 850 tysięcy euro.

Trzy nowe wieże widokowe, które zostaną w ramach projektu zbudowane, wraz z pozostałymi wieżami i punktami widokowymi po polskiej i czeskiej stronie Euroregionu Silesia połączone zo-

staną w ramach nowego transgranicznego produktu turystycznego, oferującego widoki na ciekawe miejsca z lotu ptaka. Jego elementem będą ponad 34 punkty widokowe, wszystkie nowo

zbudowane oraz te istniejące, jak np. opawska Hláska, punkt widokowy Bezručova vyhlídka w Hradcu nad Moravicí, wieża ratuszowa w Głubczycach czy Bolt Tower w Dolní oblasti Vítkovice. Wszystkie te miejsca stworzą kompleksową ofertę w postaci transgranicznego szlaku „Silesianka”, do którego zostanie wydana mapa w postaci papierowej i elektronicznej oraz folder w czterech wersjach językowych. Szlak będzie oznakowany w formie kodów QR znajdujących się na poszczególnych obiektach, ponadto powstaną wspólne strony internetowe. Dostępna będzie oferta tematycznych wycieczek pieszych, rowerowych i samochodowych, opracowany zostanie program lojalnościowy oraz inne materiały i gadżety promocyjne. Osoby uczestniczące w programie lojalnościowym będą

mogły otrzymać grę planszową, grę memory oraz modele 3D poszczególnych wież widokowych, z których można stopniowo stworzyć wyjątkową kolekcję.

Realizacja projektu rozpoczęła się wprawdzie już w październiku 2019 roku, jednak na produkt końcowy trzeba jeszcze trochę poczekać. Nie ma jednak przeszkód, by już teraz odwiedzić niektóre z wymienionych miejsc, by podziwiać roztaczające się przepiękne widoki na uroki polsko-czeskiego pogranicza. Można też śledzić nasz profil na Facebooku – Silesianka.

Dnia 20 lutego 2020 roku w Dolni oblasti Vítkovice odbyła się konferencja inauguracyjna projektu, której elementem były ciekawe prezentacje dotyczące różnych aspektów turystyki, moderowana dyskusja, zwiedzanie wieży widokowej Bolt Tower z przewodnikiem oraz ogłoszenie wyników międzynarodowego konkursu plastycznego dla dzieci „Zaprojektuj Silesiankę”, do którego zgłoszono ponad 230 prac plastycznych dzieci z obu stron granicy.

Nietypowa betonowa wieża widokowa Šibenice koło miejscowości Stěbořice niedaleko czeskiej Opawy, licząca dwanaście metrów wysokości, przypomina czasy budowy czechosłowackich fortyfikacji militarnych, które miały służyć obronie terenów przed hitlerowskimi Niemcami. Wieża widokowa, przy której zbudowano także replikę wojskowego placu szkoleniowego i kryjówki saperskiej, została dofinansowana z Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia w ramach 2. etapu realizacji transgranicznego szlaku turystycznego „Silesianka”.

Wideobabcia, czyli Jak z tego wszystkiego nie zwariować

Felierton

Jak większość kobiet w średnim wieku, które już dawno puściły swoje dorosłe dzieci w świat, i ja nie mogłam się doczekać swojego pierwszego wnuka. Nie sądziłam, że na rolę babci będę musiała poczekać dłuższy czas, ale wreszcie się doczekałam i urodziła się moja ukochana wnuczka Barunka. Żeby być babcią z prawdziwego zdarzenia, poczytałam w internecie o wszystkich nowoczesnych sposobach dbania o małe dziecko – jak nosić „na tygryska”, jak karmić, jakie wierszyki recytować podczas kąpieli, do czego służy monitor oddechu i wiele innych rzeczy. Wprawdzie dzięki temu z przerażeniem stwierdziłam, że wszystkie swoje dzieci ewidentnie źle nosiłam i karmiłam, kąpałam bez wierszyków i nie monitorowałam ich oddechu w czasie snu, ponieważ zawsze ze zmęczenia zasypiałam wcześniej niż one, ale byłam przygotowana, by przy mojej wnuczce wszystko naprawić. Wnuczka rosła, a ja stopniowo przestałam śledzić portale typu *Super Mama* czy *Baby online* i zaczęłam kierować się własnym doświadczeniem i intuicją. Po ponad trzydziestu latach przypomniałam sobie różne różniste bajki, jak bawić się lalkami, jak narysować słonia, by nie przypominał bardziej psa, jak nauczyć się odpowiadać na nigdy niekończące się pytanie: „A dlaczego?”. Muszę się pochwalić, że szło mi bardzo dobrze, niestety tylko do momentu, gdy nadeszła pierwsza fala pandemii koronawirusa, która ograniczyła wszystkie nasze kontakty. Jak odpowiadać wnuczce na jej pytania, jak się z nią bawić i rysować, skoro nie mogę jej odwiedzić? Jak w ogóle utrzymać kontakt z małym czteroletnim dzieckiem na odległość? To wszystko powodo-

wało, że byłam załamana, zagubiona, a zarazem doskwierało mi uczucie, że to nas od siebie oddali. Gdy w zeszłym roku jesienią pojawiła się kolejna fala ograniczeń, postanowiłam, że muszę coś zrobić, by nie stracić z wnuczką kontaktu. I tak się zaczęły nasze wideorozmowy przez telefon, podczas których ubieramy razem lalki, bawimy się w szkołę, opowiadamy sobie bajki przed snem lub tylko udzielam mądrych rad. Nasze wideorozmowy mają nawet swój własny język! Przykładowo poniekąd dziwaczne polecenie „porządnie mnie oprzyj” oznacza „połóż telefon tak, bym cię widziała, a nie patrzyła w sufit”, albo mówiąc „nie skacz ze mną”, chcę wnuczce przekazać, by przestała skakać trzymając telefon w dłoni, bo wtedy to już nic nie widzę. A wiecie, co to naciśkarka? Tym zabawnym określeniem wnuczka nazywa siebie zawsze, gdy w telefonie naciśnie coś przez pomyłkę, nasza wideorozmowa zostanie przerwana, a ona biegnie do mamy, by jej znowu włączyła babcię. Wydaje się Wam to nieco dziwne, prawda? Domyślałam się, że tak, a ponadto żaden mądry portal przeznaczony dla mam i babć nie podaje rad podobnego charakteru, ale to po prostu mój sposób na przetrwanie tego nieszczęsnego czasu „koronawirusowej rozłąki” i by z tego wszystkiego nie zwariować. Jestem po prostu *wideobabcią!*

*Autorka felietonu **Jana Novotná Galuszková** już od ponad dwudziestu lat pracuje jako sekretarz czeskiej części Euroregionu Silesia. Jako przewodnicząca Macierzy Śląskiej działa także na rzecz wszechstronnego rozwoju Śląska.*

Czy organizować spotkanie regionów granicznych w dobie pandemii?

Forum Polskich Regionów Granicznych to coroczne spotkanie wszystkich stowarzyszeń tworzących euroregiony na granicach Polski. Spotykają się wtedy przedstawiciele 15 euroregionów, aby dyskutować, wymieniać się informacjami oraz doświadczeniami. Pokazywać, co w danym euroregionie udało się zrealizować oraz zastanowić się, w jakim kierunku powinniśmy iść, powinna iść współpraca transgraniczna, która jest najważniejszym elementem naszej działalności.

Pierwsze Forum zorganizowano w 1995 roku w Szczecinie. W tamtym okresie istniało dopiero 7 euroregionów. Wtedy to jeszcze nie było wiadomo, jak potoczy się dalej współpraca euroregionalna. Czy powstaną kolejne euroregiony, czy wszystkie granice Polski zyskają sprzymierzeńców współpracy transgranicznej. Czy ma to sens, czy współpraca transgraniczna zyska większe znaczenie i będzie ważnym elementem w integracji Polski z Unią Europejską.

Wówczas również euroregiony i samorządy je tworzące zajmowały się wieloma problemami, jakie napotykały w życiu codziennym mieszkańcy pogranicza, np. związanymi z przekraczaniem granic, brakiem odpowiedniej ilości przejść granicznych, brakiem połączeń kolejowych, drogowych, a nawet brakiem mostów granicznych. W pierwszych latach istnienia euroregionów, 1991-1995, chyba nikomu się nie śniło, że w 2004 roku zostaniemy członkiem UE, a „już” w 2007 roku, kiedy Polska wstąpi do strefy Schengen, granice w ramach UE będą otwarte. Wtedy każde nowe przejście graniczne, każdy wprowadzony na danej granicy „mały ruch graniczny”, każdy rozwiązany problem mieszkańców pogranicza, to był „sukces” transgraniczny. I tak przez wiele lat udało się rozwiązać bardzo dużo problemów dotyczących pogranicza.

Na ostatnim Forum w 2019 w Euroregionie Tatry zgłosiliśmy nasz akces do organizacji Forum w kolejnym roku. Wtedy jeszcze nie wiedzieliśmy, jaki ten 2020 rok będzie. Ostatni raz gościliśmy u nas wszystkie Euroregiony z Polski w czerwcu 2003 roku, dla-

tego też był już czas, aby Euroregion Silesia ponownie stał się gospodarzem tego wydarzenia. Chcieliśmy pokazać, jak przez te 17 lat zmieniło się oblicze Euroregionu Silesia.

Zachowany folder z tamtego forum, jaki odnalazłam w naszej bibliotece, przypomniał mi, że w czerwcu 2003 wszyscy „żyli” ogólnokrajowym referendum potwierdzającym wolę integracji Polski z Europą, z Unią Europejską. Była radość i nadzieja. Wiele wystąpień z tamtego Forum odnosiła się do wyzwań i oczekiwań, jakie stały przed Polską, aby przystąpić do UE i jakie to daje możliwości dla współpracy transgranicznej oraz euroregionów.

W 2020 roku chcieliśmy również nadać Forum szerszą formułę, aby otworzyło się na sąsiadów, w naszym przypadku na Czechów. Za każdy razem, gdy na spotkaniach w ramach Euroregionu Silesia, czy roboczych z pozostałymi polsko-czeskimi euroregionami mówiliśmy, co to jest Forum, że powołałiśmy w Polsce również Federację Euroregionów, to nasi koledzy z Czech zawsze chcieli się dowiedzieć czegoś więcej, jak funkcjonujemy, co nam daje Forum i Federacja. Dlatego też w 2020 roku założyliśmy zaproszenie 6 euroregionów z Czech, aby z bliska mogły doświadczyć, czym jest Forum Polskich Regionów Granicznych i jak współpracują euroregiony w Polsce.

Pandemia koronawirusa szybko zweryfikowała nasze plany, ale również plany całej Europy i świata. To, o co walczyliśmy przed 2004 zarówno w PL jak i CZ, po 2004 i 2007 stało się czymś oczywistym, już niedocenianym. Mogliśmy wsiąść do samochodu, pociągu czy samolotu i po paru godzinach być w najdalszym zakątku Europy, czy świata. Od marca 2020 roku ta „wolność” została nam bardzo ograniczona. Oczywiście biorąc pod uwagę zagrożenia i konieczność pokonania pandemii było to uzasadnione, ale wtedy to poczuliliśmy, że „wolność” jest bardzo ulotna. Pandemia koronawirusa pokazała nam, jak szybko można ponownie „wprowadzić” granice, a swobodny przepływ obywateli w UE ograniczyć do minimum.

Forum z pierwotnego terminu, czerwiec 2020, przełożono na 1-2.10.2020 i z drżeniem serca przystąpiliśmy do organizacji. Jeszcze na dwa tygodnie przed 01.10.2020 mieliśmy tylko kilka zgłoszeń i wszystko wskazywało na to, że niestety w 2020 roku Forum się nie odbędzie. Wtedy to zaczęły spływać zgłoszenia, kolejne osoby dopytywały, czy na pewno organizujemy forum w tym terminie i czasie, czy można się jeszcze zgłosić. Nasi Partnerzy z Czech też zdecydowali, że jeżeli granica będzie otwarta, to przyjadą. Wtedy wróciła wiara, że to może się udać. Ostatecznie zgłosiło się ponad 50 osób z Polski i Czech, a wpływ pandemii na współpracę transgraniczną i jakie wyzwania stawiają przed nami tego typu sytuacje w naturalny sposób stało się tematem przewodnim Forum.

Mimo przeciwności, udało nam się też w pierwszym dniu przyjazdu gości pokazać im „kawałek” Euroregionu Silesia, w tym nasz tworzony, nowy szlak transgraniczny „SILESJANKA” – szlak wień i platform widokowych w Euroregionie Silesia. Zwiedziliśmy cztery obiekty ze szlaku po stronie polskiej i pojechaliśmy do Czech, aby zobaczyć piąty obiekt w Ostrawie. Po tylu miesiącach obostrzeń, wyjazd do Czech w celach turystycznych był jak ekscytująca wyprawa.

Drugi dzień forum to już typowa konferencja, która pozwoliła nam wspominać początki Euroregionów w Polsce i Czechach

W 2020 roku Euroregion Silesia podjął się zorganizowania XXVII Forum Polskich Regionów Granicznych. Dwudniowe spotkanie przedstawicieli polskich stowarzyszeń tworzących euroregiony odbyło się w dniach 1-2 października 2020 roku.

za sprawą prezentacji przedstawicielek Euroregionu Silesia – Pani Jany Novotnej Galuszkovej oraz Darii Kardaczyńskiej, początki Forum i Federacji, za sprawą wystąpienia Czesława Fiedorowicza - Przewodniczącego Zarządu Federacji, Prezesa Stowarzyszenia Gmin RP Euroregion „Sprawa-Nysa-Bóbr” z prezentacją pod tytułem „Forum Polskich Regionów Granicznych oraz Federacja Euroregionów Rzeczypospolitej Polskiej – idea powstania, cele, zadania”. Dowiedzieliśmy się, co dzieje się na poszczególnych granicach Polski oraz jak przebiegają projekty i programy transgraniczne w dobie pandemii. Prezentacje przygotowało pięć euroregionów: Bałtyk, Pomerania, Glacensis, Beskidy i Karpacki. Następnie Dyrektor Departamentu Współpracy Terytorialnej Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej Rafał Baliński przed-

stawił nam, jak przebiega przygotowanie programów transgranicznych na lata 2021-2027.

Zamykający konferencję panel dyskusyjny pt. „Wpływ pandemii na współpracę transgraniczną i jakie wyzwania stawiają przed nami tego typu sytuacje” wywołał wiele emocji. Jego uczestnicy mieli możliwość powiedzenia, jak pandemia wpłynęła na ich część granicy, co zabrała, zmieniła i jakie są tego skutki. Dyskutowano również, czy są jakieś pozytywne aspekty obecnej sytuacji. Dyskusja była bardzo ciekawa i pokazała, że właśnie Euroregiony, bezpośredni „aktorzy” współpracy transgranicznej, bo położeni bezpośrednio na granicach kraju, znają jak nikt wszystkie bolączki, z jakimi na co dzień muszą się mierzyć mieszkańcy i instytucje położone na pograniczu. Jak ważne jest, abyśmy razem cały czas współpracowali i jak ważne jest, aby to co przez te wszystkie lata udało się wspólnie wypracować i osiągnąć, kontynuować w kolejnych latach, w latach „po pandemii”, ale z całym bagażem zdobytych doświadczeń. Liczymy też, że udało się naszym Partnerom z Czech poznać lepiej ideę Forum i członków Federacji.

Zdaliśmy sobie sprawę, że warto było podjąć to wyzwanie i zorganizować spotkanie w tak niespokojnych czasach. Żegnając się ze wszystkimi na koniec konferencji było widać, że to Forum w 2020 roku było potrzebne chyba bardziej, niż nam się wydawało, że możliwość spędzenia czasu razem twarzą w twarz nic nie zastąpi.

Dziękujemy wszystkim za udział i do zobaczenia w 2021 roku.

Daria Kardaczyńska, Dyrektor sekretariatu Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry

Zamykający konferencję panel dyskusyjny pt. „Wpływ pandemii na współpracę transgraniczną i jakie wyzwania stawiają przed nami tego typu sytuacje” wywołał wiele emocji.

READY TO HELP

system wspólnej ochrony gmin granicznych w Euroregionie Silesia

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

„READY TO HELP – system wspólnej ochrony gmin granicznych w Euroregionie Silesia” to tytuł polsko-czeskiego projektu dofinansowanego z programu INTERREG V-A Republika Czeska – Polska w ramach osi priorytetowej 1 „Wspólne zarządzanie ryzykiem”. Realizacja projektu trwała od października 2017 roku do grudnia 2019 roku, w lipcu 2020 roku rozpoczął się pięcioletni okres trwałości tego projektu, w trakcie którego Euroregion Silesia jako Partner Wiodący musi co roku go raportować.

Partnerzy i jednostki ochotniczej straży pożarnej uczestniczące w projekcie:

- **Partner Wiodący projektu:** Euroregion Silesia – CZ
- **PL partnerzy i jednostki uczestniczące w realizacji projektu:**
 - Gmina Krzanowice: OSP Krzanowice, Bojanów, Borucin, Wojnowice, Pietraszyn
 - Gmina Krzyżanowice: OSP Krzyżanowice, Bieńkowice, Bolesław, Chałupki, Nowa Wioska, Owsiszczce, Roszków, Rudyszwałd, Tworków, Zabełków
- **CZ partnerzy i jednostki uczestniczące w realizacji projektu:**
 - Gmina i JSDH: Hať, Chuchelná, Píšť, Rohov, Strahovice, Sudice, Šilheřovice

Projekt realizowano w ścisłej współpracy z Państwową Strażą Pożarną Kraju Morawsko-Śląskiego, Oddziałem Terenowym w Opawie i Powiatową Komendą Państwowej Straży Pożarnej w Raciborzu.

Przyznane całkowite wydatki projektu:

1 092 862,90 EUR (100 %)

Zatwierdzone dofinansowanie z EFRR: 928 933,46 EUR (85 %)

Zatwierdzone dofinansowanie z budżetu państwa RCz dla CZ partnerów: 28 786,39 EUR (5 %)

Głównym celem projektu było stworzenie systemu wspólnej ochrony na terenie przygranicznych gmin Euroregionu Silesia poprzez poprawienie stanu zaplecza technicznego 22 jednostek ochotniczych straży pożarnej (15 polskich i 7 czeskich) oraz przygotowanie ich do wspólnych działań ratowniczych w sytuacjach pożarów i innych klęsk żywiołowych występujących na pograniczu. Jako „System wspólnej ochrony” rozumie się w tym przypadku połączenie dwóch krajowych systemów ratownictwa na poziomie jednostek ochotniczych, które w obu krajach stanowią integralny element tych systemów.

Projekt obejmował **działania** inwestycyjne oraz nieinwestycyjne. W ramach inwestycyjnej części projektu zakupiono 4 nowe samochody ratowniczo-gaśnicze (2 dla polskich i 2 dla czeskich jednostek) oraz inny sprzęt techniczny dla 19 jednostek. Działania nieinwestycyjne miały zwiększyć umiejętności i wzmocnić gotowość do podejmowania transgranicznych działań ratowniczych przez ochotnicze straże pożarne. Obejmowały

Dnia 22 listopada 2019 roku w Centrum Kultury w czeskiej miejscowości Píšť (Píšť) odbyło się spotkanie kończące projekt, w którym oprócz ochotniczych straży pożarnej uczestniczyli wszyscy partnerzy projektu, przedstawiciele Państwowej Straży Pożarnej Kraju Morawsko-Śląskiego, przedstawiciele Powiatowej Komendy PSP w Raciborzu oraz inni goście. Na spotkaniu podsumowano przebieg wszystkich działań, produkty projektu i jego wkład w poprawę bazy technicznej jednostek ochotniczych straży pożarnej i ich gotowość do podejmowania wspólnych działań ratowniczych w razie pożarów i innych klęsk żywiołowych na pograniczu. Ponadto omówiono działania, które można realizować w okresie trwałości projektu, który zakończy się w lipcu 2025 roku. Zdjęcie: Magdalena Smolková

one 4 wspólne ćwiczenia taktyczne realizowane na przemian po polskiej i czeskiej stronie, 2 turnusy wspólnych zgrupowań w Centralnej Szkole Pożarniczej z programem szkoleń teoretycznych i praktycznych ćwiczeń pod nazwą „Uniwersytet strażaka ochotnika”, dotyczących korzystania z aparatów tlenowych, dostarczania wody na odległość, udzielania pierwszej pomocy itp., oraz wspólne spotkania robocze wszystkich uczestniczących jednostek. Jednym z elementów projektu była również analiza systemu wspólnej ochrony na terenie przygranicznych gmin Euroregionu Silesia, na bazie której opracowano podręcznik dla jednostek ochotniczych straży pożarnej.

W ramach projektu „READY TO HELP” wykorzystano dwa podstawowe atuty przygranicznych terenów Euroregionu Silesia: dobrą przepustowość polsko-czeskiej granicy z gęstą siecią drogowych przejść granicznych pozbawioną większych barier naturalnych, takich jak góry lub większe rzeki, oraz dużą liczebność jednostek ochotniczej straży pożarnej na danym terenie. Pod względem aspektów technicznych projekt rozwiązywał problem przestarzałego, zużytego lub brakującego sprzętu niezbędnego do działań ratowniczych po drugiej stronie granicy poprzez zakup nowego, kompatybilnego sprzętu możliwego do wykorzystania po obu stronach granicy i zgodnego z normami unijnymi. Dzięki wszystkim realizowanym w ramach projektu działaniom jednostki ochotniczej straży pożarnej zdobyły wiedzę nt. uwarunkowań prawnych, technicznych i organizacyjnych podejmowania działań po drugiej stronie granicy oraz zasobów kadrowych i materiałowych sąsiednich jednostek. Podczas wspólnych działań miały możliwość sprawdzenia swoich specjalistycznych umiejętności, zdolności porozumiewania się oraz umiejętności współpracy z jednostkami z innego kraju.